

Szovjet—angol konzultációk

Bécs (TASZSZ)

A nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozásával kapcsolatos kérdésekről tanácskoztak Bécsben a Szovjetunió és Nagy-Britannia képviselői. A megbeszéléseken egyebek közt a nemzetközi atomenergia "győnlőség" garanciarendszerének megerősítéséről és az atomcsorompó-szerződés végrehajtását vizsgáló harmadik nemzetközi értekezlet előkészületeiről volt szó.

Harcok Libanonban

Bejrút (AP)

Megkezdte kivonulását Bejrútból a nyugati négyhatalmi haderőben részt vevő olasz csapatok négyszáz főnyi egysége.

Mint a bejrúti állami rádióállomás jelentette, a jelenleg 1400 fős alakulat 400 katonáját hajózták be vasárnap, a fennmaradók többsége hétfőn települt át a hajók fedélzetére. A fővárosban 100 katonára maradt. A hajókra szállított katonák közül háromszáz továbbra is a partok közelében tartózkodó hadihajókon maradt, ezret pedig hazaszállítanak Olaszországba.

Vasárnap ismét heves harcok folytak a zöld vonal mentén. A szembenálló baloldali muzulmán és jobboldali keresztény milíciák rakétagránátokkal és géppuskákkal lötték egymást. A falangista rádió ugyancsak harcokról számolt be a hegyvidékről, köztük a libanoni hadseregnek a térségben levő utolsó megerősített állása, Szuk El-Garb környékéről.

A szaúdi közvetítési kíséreltetben részt vevő libanoni üzletember, Rafik Hariri, Damaszkuszban új szaúdi javaslatokkal érkezett vissza szombat este Bejrútba. Hírgyűjtő jelentések

szerint az izraeli légierő vasárnap délutáni támadásai után — amelyek során izraeli gépek több hullámban bombázták a Bejrút környéki hegyekben levő szaúri és drúz állásokat — vasárnap este izraeli páncélosok átkeltek az Aveli-folyón és a Bejrútot Szidonnal összekötő úton előre nyomultak a főváros irányába. A páncélos hadoszlop a kormány kezén levő libanoni televízió, a „Hegy hangja” nevű drúz rádióállomás és a falangisták adója egyaránt beszámolt. Az AFP francia hírgyűjtő szerint az izraeli hadsereg szövívője cáfolta az átkelés híreit.

A tíz harcocsból és mintegy negyven páncélozott harci járműből álló hadoszlop a falangisták rádiója szerint elérte Damur város peremét. Öt nappal eelőtt a várost bevették a drúz erők.

A vasárnap délutáni izraeli légitámadásoknak Hammana, Bamdun, Szofar és Nameh körzetében nagy számban estek áldozatul polgári személyek — jelentette be egy szaúri katonai szövívő Damaszkuszban. A szaúri rádió által idézett szövívő azt is közölte, hogy a szaúri légvédelem tüzet nyitott a támadó izraeli gépekre, visszafordulásra kényszerítve őket.

A Bejrúttól tizenöt kilométerre délkeletre fekvő, katonailag fontos Szuk el Garb körzetében vasárnap délután rendkívül heves harcok robbantak ki egyfelől a drúz és a síita fegyveres erők, másfelől a kormányhadsereg között. A múlt heti harcok után a hegyvidéken gyakorlatilag csak Szuk el-Garb maradt a jobboldali ellenőrzése alatt, a többi állásból a drúz és síita erők kiűzték a hadsereg katonáit.

Elie Szalem libanoni külügyminiszter vasárnap este útnak indult az Egyesült Államokba — jelentette a libanoni televízió. Szalem elutazása előtt néhány órával Vadhi Haddad, Amin Dzsemajel nemzetbiztonsági tanácsadója is Washingtonba utazott. Bejrúti diplomáciai források szerint Szalem ENSZ-csapatok Libanonba küldéséről tárgyal, majd az Egyesült Államok kormányának képviselőivel.

Hazánkba érkezik a svéd külügyminiszter

Várkonyi Péter külügyminiszter meghívására február 21-én hivatalos látogatásra hazánkba érkezik Lennart Bodström Svédország külügyminisztere. (MTI)

Lennart Bodström életrajza

Lennart Bodström 1928-ban született Göteborgban. 1970-ig; ekkor a szakszervezet elnökévé választották. Középszintű tanulmányait Strängnäs városában folytatta, majd a göteborgi egyetem politikai tudományi karán tanult, s szerzett diplomát 1953-ban. Az egyetem elvégzése után az uppsalai egyetem politikai tudományi karán szerzett doktori címet. Ugyanezen az egyetemen 1961—63. között tanított a hallgatók a politikai tudományokra. A következő évben a svéd közéleti életvezetési tanácsadói testületének tagjává, 1980-ban pedig elnökévé választották. A „szabad sajtó” szakszervezetek nemzetközi szövetsége” központi vezetőségének 1981-től tagja. Lennart Bodström 1982 októberétől Svédország külügyminisztere. (MTI)

Marjai József Prágában

Prága (MTI)

A magyar—csehszlovák gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési vegyes bizottság XIX. ülésére Prágában érkezett Marjai József miniszterelnök-helyettes, a testület magyar tagozatának elnöke. A csehszlovák főváros ruzynei repülőterén tárgyalópartnerre, Rudolf Rohlicek csehszlovák miniszterelnök-helyettes fogadta. Jelen volt Kovács Béla, hazánk prágai nagykövete.

Marjai Józsefet a csehszlovák miniszterelnökség épületében fogadta Lubomir Strougal csehszlovák kormányfő. A megbeszélésen áttekintették a kétoldalú gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés terén elért eredményeket. A gazdasági kapcsolatok további elmélyítésének lehetőségeit mérlegelve hangsúlyozták, hogy megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a magyar és a csehszlovák gazdaság számára meghatározó ágazatokban a termelési kooperációk és a gyártmányoszkosodás fejlesztésére.

Magyar küldöttség utazott Nicaraguába

A Sandinista Nemzeti Felmentési Front és a nicaraguai kormány meghívására Ernszt Antalnak, az MSZMP Központi Bizottság tagjának, az MSZMP Csepel Vas- és Fémművek bizottsága első titkáranak vezetésével vasárnap küldöttség utazott Managuába, hogy részt vegyen Augusto César Sandino, a nagy nicaraguai szabadsághős halálának 50. évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségeken. (MTI)

Mit csinál a főtitkár?

Hivatali helyisége az egész 38. emeletet foglalja el az ENSZ titkárságának épületében. Munkáját hatalmas apparátus segíti, hivatali kötelességei a Föld szinte minden országába elszólítják megbízatásának időszaka alatt — s majdnem naponta részt kell vennie az Egyesült Nemzetek Szervezete valamelyik szakosított szervezetének vagy választott testületének tanácskozásán. Államfőkkel, kormányfőkkel, külügyminiszterekkel tárgyal, neve naponta szerepel a világ-sajtóban. Mégis: az ENSZ főtitkára tulajdonképpen olyan — nemzetközi tekintély — politikus, akinek szinte a legkevesebb hatalma van a világ napi eseményeinek formálására.

A főtitkár — akit az ENSZ alapokmánya értelmében a Biztonsági Tanács ajánlására a közgyűlés választ öt éves időtartamra, de ez a megbízatás meghosszabbítható — a világszervezet adminisztratív apparátusának legfőbb irányítója. Azonban — éppen a charta értelmében — fontos politikai feladatokat is ellát. Jogában áll — az alapokmány 99. paragrafusa értelmében kötelessége is — hogy felhívja a Biztonsági Tanács figyelmét minden olyan fejleményre, amely véleménye szerint veszélyezteti a nemzetközi békét és biztonságot. Dönteni, intézkedéseket hozni viszont már nincs lehetősége: ez a világszervezet választott testületeinek jogköre, s a főtitkár csupán végrehajtja a határozatokat. Évente egyszer a közgyűlés új ülészaka elé terjeszti jelentését az ENSZ munkásságáról, a világ helyzetéről — de erről legfeljebb gondosan kiegészülőzött véleményét foglalhatja össze, konkrét feladatokat már nem határozhat meg.

Ahogy tehát az ENSZ nem valamiféle „világkormány”, a főtitkár sem lehet a világ első számú diplomátája, vagy politikusa. A jelenlegi főtitkár, Javier Pérez de Cuellar, nem sokkal megválasztása után így fogalmazta meg ezeket a korlátokat: „azok, akik a leghangosabban követelik a főtitkártól valamiféle erkölcsi vezető szerepet, ugyancsak a lehangosabbak akkor, amikor az ENSZ szóvá teszi valamilyen tettüket...”

Mégis: a főtitkár tevékenységétől nem kis mértékben függ a nemzetközi kapcsolatok alakulása, az ENSZ-nek a világban betöltött szerepe. Volt idők, amikor a vezető imperialista hatalmak, akkori szavazattöbbségük birtokában, saját politikai céljaikra tudták kihasználni a világszervezetet, s volt olyan főtitkár, aki — megfelelő az alapokmány rendelkezéseiről, amelyek szerint munkájában egyetlen kormány érdekei sem befolyásolhatják — meglehetősen nyíltan és készségesen asszisztált ehhez.

Az elmúlt néhány évtized

szerencsére kedvező változást hozott: abban a mértékben, ahogy a világszervezetben megnövekedett az el nem kötelezett államok szerepe, ahogy a közgyűlés vitáiban utat tört magának a józan ész, úgy módosult az a funkció is, amelyet a főtitkár ellátott, s úgy alakult a tagállamok választása is. A főtitkári tisztre általában olyan diplomatát, politikusát választottak, akiről joggal vélhették úgy, hogy képes „nemzetkefeletti” gondolkodásra és magatartásra, valóban a nemzetközi béke és biztonság érdekében kíván tevékenykedni, elfogultság nélkül. A burmai U Thant, az osztrák Kurt Waldheim munkássága bizonyította, hogy — ha nem is maradéktalanul — van erre lehetőség.

A főtitkár tehát nem csupán az ENSZ hatalmas adminisztratív apparátusát irányítja napjainkban több-kevesebb sikerrel, nem csupán a közgyűlés és a Biztonsági Tanács által neki adott feladatok végrehajtásáért felelős. Működésében áll, hogy jelentős politikai kezdeményezéseket tegyen a tanácsnál, áttekintse a világ ügyeit, ismerje a tagállamok véleményét, ha kell, közvetítsen közöttük egy-egy regionális, vagy akár világméretű probléma megoldásában. Megvan arra is a módja, hogy a tanács által megszabott feladatát végezve kezdeményezően

lépjen fel a béke és a biztonság fenntartása érdekében, valóban a világ javára használja fel az így biztosított lehetőségeket.

A vélemények megismerését, a lehetőségek és tennivalók felmérését szolgálja, ha a főtitkár rendszeresen felkeresi az egyes ország-csoportokat, velük együtt tekint ki, mit várnak az Egyesült Nemzetek Szervezetétől, milyen támogatást nyújtanak annak munkájához. Ilyen útra indult most több európai szocialista országba Pérez de Cuellar, aki hazánkba is ellátogat. Két elődje már járt nálunk, s U Thant 1963-as látogatása például jelentős fejlemény volt Magyarország és a világszervezet kapcsolatában. Azóta hazánk eredményes és hasznos munkát végez az ENSZ-ben — ennek is elismerése volt az, hogy a közgyűlés előző ülészaka magyar elnököt választott.

Pérez de Cuellar, a nagy tapasztalatu perui diplomata, aki nemrég töltötte be 64. életévét, nem egykönnyen, hanem hosszú vita után, kompromisszumos jelölként kapta meg a magas megbízatást. Eddigi tevékenységével igazolni igyekezett, hogy a választás helyes volt. Jelenlegi körülmények között azt szolgálja, hogy a szocialista országok egy részének véleményét is figyelembe vehesse az ENSZ apparátusának irányítójaként.

Siklós János

Zilahy Lajos utolsó évei

II.

Az 1910-ben újonnan alakult Nemzeti Munkapárt képviselőjelöltje Tisza Kálmán, a csendőri főbíró volt, s akkor engem azzal vádoltak — néhány versem már megjelent az Új időkben és a Hétkén —, hogy én irtam a Tiszáellenes, rimbe szedett választási kurjantást, amely így hangzott:

„Tisza Kálmán ágyba sz. rt.

Egye meg, ki véle tart!”

Bár a rímelés Arany János-i tökélyét elismerem, nem igaz, hogy én költöttem ezt a verset, az viszont igaz, hogy friss és bűdös tojásokkal — ösztöndíj ide, ösztöndíj oda — én is megdobáltam Tisza István ferenczyzsef-kabátját. Ennek következtében kényeremet vesztettem, mert a Tisza-párti Hadházy-irodából kidobtak. Tudjátok, én akkor tizenkilenc éves voltam, és megállapítottam magamban, hogy az ember lelki alkata és jellege a gyermekkori és ifjúkori sereleméből épül fel. Az én lelki sérülésem a vasútállomással szemben, a marhalegelőn történt, ahol a választási sátrak voltak föllálítva. A bukott jelölt, a kétezer holdas Balogh Mihály, szegről-végről atyafim, hosszabb gondolkodás után nekem adta át a választási kassza húsz ezer koronáját, kétezer darab tizkoronást, kétezer darab vadonatú, ropogós tizkoronást, még a zöld papírszalaggal átkötve, százas kötegekben.

Óráig álltam ott a sátorban, a bejárat mellett, s amikor egy-egy bocskoros, tüszős francia (a hegyi embereket hívta a néphumor franciáknak) belépett, tizkoronás bankjegyet nyomtam a markába, azután kinyújtott karral mutattam arra az asztalra, ahol Balogh Mihályra kellett szavazni. Kétezer szavazót vesztettem meg, s közben úgy megunáltam a magyar pol-

tika aljasságát, hogy amikor huszonnégy év múlva a Magyarország című lap szerkesztője lettem, két és fél éven át egyetlen egyszer sem tettem a lábamat a parlament piros szőnyegére.

Későbbi éveimben könnyű volt megállapítanom, hogy nemcsak a magyar pártpolitika volt a megvesztegetés rothadó szemétdombja, ugyanilyen volt a francia, sőt az angol parlament is, nem szólva az amerikai kongresszus szörnyűségeiről. A Herald Tribune most közli, hogy Nixon új alelnökének kerületében a demokrata jelölt győzött, amit a republikánus sáhajok azzal vettek tudomásul, hogy „Watergate Killed Us” — Watergate ölt meg bennünket.

— Fejezzük be, fél kettő van — ajánlotta Bogdánfi.

Nem szóltam, bár elfáradtam, legszívesebben az asztalra borulva, elaludtam volna.

— Hát, ha ennire álmosak vagytok.

— Nincsen már személyzet? — kérdeztem.

— Régen elmentek.

Minden úgy zajlott le a kifelé menetben, mint befelé, lépésenként megálltunk.

— Lajos, gyere át Pestre, folytatjuk tovább ezt a beszélgetést.

— Majd meglátjuk.

— Hagyd az inkognitót, Neked nincs szükség rejtőzködésekre.

— Darvas Jóska is ezt mondta.

— Hát akkor rajtad a sor.

— Az inkognitóról jut eszembe két érdekes történet, a számomra oly nagy jelentőségű 1942-es évből. Mind a kettő a Süt a nap című darabommal függ össze.

Megálltunk. A mesélő öregember pedig elkezdte remekbe fogalmazott két kis színházi történetét.

— Jánoskám, nem akarok feltartani, rövidre fogom.

— Hallgatjuk — közöltem vele.

— Május végi este. Már nyolc óra elmúlt, megkezdődött az előadás, kihallatszik a színpadról az orgona zengése. De itt kinn, az utcán meg süt a nap. A kövér hirdetőoszlopnál két csitri lány tanakodik kezükben noteszsal, ceruzával, hogy merjenek-e autogramot kérni tőlem. Vegre az egyik, a szebbik úgy döntött, hogy megkísérli a dolgot. Felém lebeg, s fülig pirulva az izgalomtól és megalottságtól, úgy szólít

meg, hogy majdnem megállt bennem a szívdo-bogás. „Pethes úr, kérem, legyen olyan szives egy autogramot adni.”

Pethes Sanyi sohasem dicsekedhetett azzal, hogy férfiszépség. A Süt a nap-ban egy nyeszlett forgalmistát játszott. Hozzá kell tennem, ragyogóan, tökéletes emberábrázolással. De mint férfiszépség? Hogy oldjam meg e nehéz kérdést? A kislány notesze és ceruzája már a kezemben volt, beírtam a noteszbe: „Szives emlékül, Pethes Sándor.”

Igy maradtam én inkognitóban már 1924-ben is.

Néhány hét múlva nagy vendégek érkeztek Budapestre. Majd ötven évvel ezelőtt, 1924. májusában az amerikai filmgyártás egyik megalapítója, az ötvenkét éves Cukor Adolf, akinek a vagyonát akkor közel százmillió dollárra becsülték, és akinek szobra a Times Square óriás felhőkarcolójának, a Paramount Buildingnek a halljában áll, majd harminc tagú vezérkarával megszállta a Duna-parti Ritz Hotel. Állandó ebédek és vacsorák. Akkor ettem életemben először keményre főtt bibictójást, ezt az átlátszó, körte alakú, hüvelykujnyi, méregdrága ételcsodát — folyt a francia pezsgő, ahogy a magyar mese mondta: „... folyt a sárga lé úgy, hogy még a szürke lú is a szügyivel taszította. Vótak hercegek, gerófolk, nagykalapú tótók...”

Reggeltoj estig hosszú sorban várakoztak a Ríce falvából feljött Cukor-rokonok a Ritz halljában, ahol osztogatták nekik a pénzt. (Most írta meg a világsajtó, hogy Cukor Adolf száznegy születésnapját ünnepelte, és még mindig jó egészségnak örvend.) 1924-ben még folyékonyan beszélt magyarul, persze, erősen amerikai akcentussal. Programjában az is benne volt, hogy megnézzék a legnagyobb színpadi sikert, hátha filmet is lehet csinálni belőle Hollywoodban. A vasárnap délutáni előadásra Hevesy Sándor a saját igazgatói páholyát ajánlotta fel. En kísértem el „Adolf bácsit”, aki akkor csak 52 éves volt, alig húsz évvel idősebb, mint én. Amikor helyet foglaltunk a páholyban, a közönség már megtöltötte a nézőteret és mindenki felismerte a nagy amerikai vendéget, akinek a fenékepe reggeltől estig minden lapban többször megjelent.

(Folytatjuk.)